

Het goede, ware en grondige bevorderd

EMILE WENNEKES

Nederlandsch Muzikaal Tijdschrift 1839-1848. (Répertoire International de la Presse Musicale). Samenstelling: Liesbeth Hoedemaeker (m.m.v. Elisabeth Kamphuis), Koninklijke Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis Amsterdam/Ann Arbor Michigan, 1994.
ISBN 0-8357-2329-1. 226 pp. \$ 130.

Ook in de Nederlandse muziekwetenschap wint het tijdschriftonderzoek terrein. Met name de belangstelling voor de combinatie van tijdschrift- en receptie-onderzoek springt daarbij in het oog. Bij dit type onderzoek wordt, met het tijdschrift of dagblad als medium, bestudeerd hoe een compositie, een componist of een stroming werd gerecipeerd door pers en publiek.

Een nuttig apparaat hiertoe levert de ambitieuze uitgavereeks van het *Répertoire International de la Presse Musicale* (RIPM), waaraan ook muziekwetenschappers uit Nederland bijdragen leveren. Het RIPM vormt samen met het *Répertoire International des Sources Musicales* (RISM), het *Répertoire International de Littérature Musicale* (RILM) en het *Répertoire International d'Iconographie Musicale* (RIDIM) een viertal bibliografische onderzoeksprojecten waarbij musicologen en muziekbibliothecarissen in Europa en de Verenigde Staten nauw samenwerken. Het RIPM is opgezet om een geselecteerd corpus van belangwekkende achttiende-, negentiende- en twintigste-eeuwse muziekperiodieken te ontsluiten door indexering.

Het hoofdkwartier van het RIPM is ondergebracht bij het Center for Studies in Nineteenth-Century Music van de universiteit van Maryland (vs); hoofdredacteur is H.

Robert Cohen. Het is de bedoeling dat over een periode van twintig jaar (1988-2008) ongeveer tweehonderd geannoteerde titelcatalogi, trefwoorden- en auteursregisters zullen verschijnen.

Intussen is ongeveer de helft van dat aantal beschikbaar, waaronder de indices van wereldwijd gerenommeerde periodieken als de *Allgemeine Musikalische Zeitung*, de *Revue Musicale* of *The Musical Times*. De Nederlandse muziektijdschriften die al zijn geïndexeerd zijn *Het Muziekcollege* en het *Nederlandsch Muzikaal Tijdschrift*. Deze twee zullen in de nabije toekomst worden gevolgd door *Caecilia*, *La Hollande Musicale* en het *Weekblad voor Muziek*.

De band over het *Nederlandsch Muzikaal Tijdschrift* (NMT) is een goed voorbeeld van hoe de RIPM-reeks is opgezet. De indices zijn samengesteld door musicologe Liesbeth Hoedemaeker die werkzaam is bij de bibliotheek van het Haags Gemeentemuseum, waar tal van Nederlandse muziekarchieven worden beheerd.

Het NMT, dat tussen 1839 en 1848 tien jaargangen beleefde, is te beschouwen als de voorganger van het bekende *Caecilia* (1844-1944), het langstlopende tijdschrift uit de Nederlandse muziekgeschiedenis. In het gratis proefblad werd het doel van het NMT als volgt omschreven: '[...] onze lezers bekend te stellen met de belangrijkste voorvallen in de kunst, zoowel hier te lande als elders [...] Eene onpartijdige beoordeling van nieuw uitgekomen compositiën en muzikale werken, zullen wij ons mede ten taak stellen [...] Zonder eenige bijoogmerken zal zij [de redactie] trachten het goede, ware en grondige en daardoor de kunst zelve te bevorderen.'

Omdat het NMT slechts één decennium

heeft bestaan, konden titelcatalogus, trefwoorden- en auteursindex in één deel gebundeld worden; bij langer lopende tijdschriften komt het voor dat de 'Calendar' apart van de 'Keyword-Author Index' wordt uitgegeven. De registers, die het overgrote deel van het boek beslaan, worden voorafgegaan door een beschrijving van het tijdschrift en een 'Leidraad voor de gebruiker', beide zowel in het Engels als in het Nederlands gesteld.

In de beschrijving wordt gememoreerd aan de (hoofd)redacteuren, de inhoud, de uitgever, verschijningsfrequentie, formaat en dergelijke. Jammer is dat deze typologie met een kleine vijf pagina's erg beknopt is, en dat bijvoorbeeld voorbij wordt gegaan aan oplagecijfers of kostprijs. Het is duidelijk dat de RIPM-redactie een kritische karakterisering van de tijdschriften op dit moment nog van ondergeschikt belang vindt. Waar het om gaat, dat zijn de indices.

Hoedemaeker heeft zich consciëntieus van haar taak gekweten en heeft, behalve de inhoudsopgave waarin alle nummers van het NMT geannoteerd zijn terug te vinden, een gedetailleerd, zelfs wat uitgebreid titelregister geleverd. (Aan haar ervaringen met deze materie zal in een later nummer van Ts. nog aandacht worden besteed). Het grootste compliment voor Hoedemaekers werk is waarschijnlijk dat haar NMT-register hartelijk uitnodigt tot het ter hand nemen van het tijdschrift zelf.

Wat te denken bijvoorbeeld van een titel

als 'Tegenwoordigheid van geest ook buiten gevaar' of het nog altijd actuele onderwerp 'Wat Italiaanse zangers zouden moeten verdienen'? Vet gedrukt zijn hier de trefwoorden. De registers, en in het verlengde daarvan natuurlijk het tijdschrift zelf, vormen een rijke bron voor al degenen die geïnteresseerd zijn in het negentiende-eeuwse muziekleven – het deels vergeten concertrepertoire in het bijzonder.

Op enkele plaatsen is het trefwoordenregister niet geheel consequent. Volgens de 'Leidraad voor de gebruiker' worden in de index de lidwoorden weggelaten, een regel waartegen nu en dan wordt gezondigd. Zo vindt men het lied *Der Deutsche Rhein* tussen de trefwoorden 'Departement' en 'Dern', en is de aria *Le petit Suisse* gerubriceerd onder de letter L.

Dergelijke details laten natuurlijk onverlet dat de RIPM-band over het NMT zonder twijfel in een behoefte zal voorzien. Hoedemaekers studie mag domweg in geen enkele Nederlandse bibliotheek die een collectie cultuur- of muziekwetenschap beheert, ontbreken. Voor de particuliere onderzoeker zullen de RIPM-banden in veel gevallen te kostbaar zijn. De 130 dollar die men moet neertellen voor het NMT-deel moge nog te overzien zijn, maar om de complete index op een eeuw *Caecilia* te verwerven, zal men toch gauw het vijf- of zesvoudige van dat bedrag kwijt zijn.